

Rejestr wprowadzeń i przeniesień gatunków obcych i niewystępujących miejscowo

Możliwość wprowadzania ryb gatunków obcych uznanych za nierodzone

Zachowanie różnorodności biologicznej jest jednym z podstawowych celów ochrony przyrody. Przenikanie do naturalnych ekosystemów gatunków obcego pochodzenia może stanowić poważne zagrożenie dla różnorodności biologicznej. Z tego powodu, w miarę podnoszenia ogólnej świadomości w zakresie procesów kształtujących bioróżnorodność, zaczęto wprowadzać regulacje i stosować procedury, mające na celu kontrolę rozprzestrzeniania się organizmów nierodzimych. Przez gatunek nierodzimych (obcy, allochtoniczny) rozumie się takie gatunki, które naturalnie w danym środowisku przyrodniczym (np. krajowym) nie występują.

Na poziomie międzynarodowym zasady ochrony i zrównoważonego użytkowania przyrody stały się przedmiotem Konwencji o różnorodności biologicznej (sporządzonej w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r.; tekst polski w Dz. U. z 2002 r. Nr 184, poz. 1532). Polska jako strona Konwencji przyjęła na siebie wynikające z niej zobowiązania. Art. 8 lit (h) ww. dokumentu stanowi, że każda ze stron umowy – w miarę możliwości i potrzeb zapobiega wprowadzeniu, kontroluje lub tępi te obce gatunki, które zagrażają ekosystemom, siedliskom lub gatunkom. Również Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r.; tekst polski w Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263 ze zm.) art. 11 ust. 2 lit b) zobowiązuje umawiające się strony do kontroli introdukcji gatunków obcych.

W prawie Unii Europejskiej kwestia wykorzystania gatunków obcych została uregulowana: w dyrektywie Rady Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. WE. L 206 z 22.07.1992 r., str. 7; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102), zgodnie z art. 22 lit. b państwa członkowskie zapewniają, aby celowe wprowadzenie do stanu dzikiego dowolnego gatunku, który nie jest rodzimy na ich terytorium było uregulowane w taki sposób, by nie zaszkodzić siedliskom przyrodniczym w obrębie ich naturalnego zasięgu lub dzikiej rodzimej faunie i florze oraz, jeśli uznają to za konieczne, zakazują takiego wprowadzenia.

Na gruncie prawa krajowego kwestie szeroko pojętej ochrony przyrody, mającej na celu także zachowanie różnorodności biologicznej, regulują przepisy **ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.). Generalny zakaz wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt i grzybów gatunków obcych, a także ich form rozwojowych określa art. 120 ww. ustawy. Ustawodawca wyłączył jednak stosowalność tego przepisu w licznych przypadkach między innymi w odniesieniu do gatunków ryb, których wprowadzanie do powierzchniowych wód śródlądowych regulowane jest przepisami **ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym** (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 2168, ze zm.). W ustawie tej wdrożono szereg obowiązków z zakresu rybnictwa śródlądowego nałożonych na Polskę rozporządzeniami wspólnotowymi, w tym rozporządzeniem **Rady (WE) nr 708/2007 w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo** (Dz. Urz. UE L 168 z 28.06. 2007 r., str. 1, ze zm.).

Zasady dotyczące wprowadzania ryb gatunków obcych uregulowano w art. 3 – 3i, ustawy o rybactwie śródlądowym. Zezwolenia wymaga wprowadzenie ryb gatunku obcego polegające na zarybieniu powierzchniowych wód śródlądowych oraz wprowadzenie ryb gatunku obcego polegające na wykorzystaniu w celu prowadzenia chowu lub hodowli, przy czym działania te nazwano działaniami z wykorzystaniem ryb gatunku uznanego za nierodzimym.

Zezwolenie nie jest jednak wymagane na przenoszenie gatunków ryb niewystępujących miejscowo oraz na działania z wykorzystaniem wybranych gatunków ryb o udowodnionym znikomym wpływie na rodzime środowisko i jego elementy, których wykaz został określony w rozporządzeniu wykonawczym wydanym na podstawie przepisu art. 3f pkt 1 ustawy o rybactwie śródlądowym, przy czym przewiduje się, że wykorzystanie wymienionych w wykazie gatunków ryb następować będzie zgodnie z określonymi warunkami, które będą zapobiegały niekontrolowanemu rozprzestrzenianiu się wymienionych w wykazie gatunków ryb oraz zapewniły monitoring środowiska.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie wykazu gatunków ryb uznanych za nierodzimym i gatunków ryb uznanych za rodzimym oraz warunków wprowadzania gatunków ryb uznanych za nierodzimym, dla których nie jest wymagane zezwolenie na wprowadzenie

(Dz. U. poz. 1355) zawiera, m.in. wykaz gatunków ryb w stosunku do których nie jest wymagane uzyskanie zezwolenia na ich wprowadzenie, oraz warunki wprowadzania określone dla zarybień w obwodach rybackich oraz wykorzystania w obiektach chowu i hodowli. Wykaz gatunków ryb uznanych za nierodzimym, dla których nie jest wymagane zezwolenie na wprowadzenie w rozumieniu art. 3 pkt 10 rozporządzenia nr 708/, polegające na wykorzystaniu gatunków tych ryb w celu prowadzenia ich chowu lub hodowli, określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia, został sporządzony na podstawie załącznika IV do rozporządzenia nr 708/2007.

Uwzględniając art. 2 ust. 7 rozporządzenia nr 708/2007, zawarto możliwość wprowadzania i wykorzystywania w celu chowu i hodowli w zamkniętych zakładach akwakultury wszystkich gatunków ryb i raków nierodzimych, o ile zachowane zostaną określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia zasady. Zobowiązano ponadto do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw rybołówstwa danych **zawartych w rozporządzeniu nr 535/2008 z dnia 13 czerwca 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 708/2007 w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo** (Dz. Urz. UE L 156 z 14.06.2008 r., str. 6) w załączniku w części 1 (informacje ogólne) arkusza informacyjnego. Informacje te są istotne ze względu na potrzebę monitorowania i nadzoru nad prowadzeniem działań w zamkniętych zakładach akwakultury. Zamknięty zakład akwakultury, aby móc prowadzić chów i hodowlę ryb i raków gatunków nierodzimych, jest ponadto zobowiązany do przekazania pisemnej informacji o zastosowanych w tym zakładzie zabezpieczeniach przed wydostawaniem się do powierzchniowych wód śródlądowych organizmów z utrzymywanych obsad, patogenów i odpadów, przy czym informację aktualizuje się corocznie w terminie do dnia 30 maja.